

Ministerstwo Spraw Wojskowych
Sztab Generalny
Oddział II

Warszawa, dnia 2/XII.1921r.

83295

Ref "A" Nr. 13415 /II./Inf./II.

Rm

**MAJĄC
BARDZO PIĘKNE**

D o

Adjutantury Generalnej.

Przedkładam do wiadomości załączony odpis raportu
Attache Wojsk. Polskiego w Moskwie L. 408 z 18.XI.21.

1 załącznik.

Szef Oddziału II

PPułk.p.d.Sztabu Generalnego.

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNICTWA
Woj. Pol.
Wpłynęło dn. 8. XII 1921 roku
Wyszło dn. 10. XII 1921 roku
Załączników 1

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

ATTACHE WOJSKOWY

Moskwa, 18 listopada 1921.

przy Poselstwie Polskim w Moskwie

L.408.

P o u f n e.
O d p i s.

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

BZTAB GENERALNY ODDZIAŁ II.

Dzisiejsza sytuacja Sowieców.

Jedną z najpoważniejszych kwestji, jaką był pochłonięty rząd sowiecki do niedawnego czasu, a która i dzisiaj w rozmiarach swej katastrofy wcale się nie zmniejszyła to klęska głodowa Nadwożza, która w następstwach swych może wiosną 1922 roku doprowadzić sowiecy do bardzo przykrej i krytycznej sytuacji. *Dotychczasowa pomoc zagranicy przedstawia się stosunkowo znikome i rynek rosyjski jest zasypywany raczej towarami luksusowymi niżli artykułami pierwszej potrzeby.*

Drugą kwestją to stosunek do Polski, który chwilowo nieco złagodniony, po niedługim przeciągu czasu przyjął znowu formy ostrzejsze. Ze tak będzie a nie inaczej, należy sądzić z ich dotychczasowej polityki, zupełnie niezrównoważonego stosunku do Polski i ustawicznej pracy prowokacyjnej, która tak dosadnie zaznacza się w jednej z ostatnich not rządu sowieckiego do Polski w sprawie oddziałów petlurowskich na Ukrainie.

W sprawie zaostreń w stosunku do Polski
Ukrytą sprężyną całej tej roboty są oczywiście Niemcy, których przyjazne i widoczne chęci nawiązania ścisłego kontaktu z sowiecami stają się z każdym dniem wyraźniejsze. Gdziekolwiek się tylko nadarza sposobność, stara się to wszędzie zaznaczyć poseł niemiecki w Moskwie prof. Windenfeld (znane germanofilskie stanowisko Radka i cały szereg jego artykułów w "Izwestjach" są inspirowane przez posła niemieckiego w Moskwie, pozostającego w przyjaznych stosunkach z Radkiem). Ten ostatni dość często bywa u Windenfelda, gdzie jest zawsze gościnnie i serdecznie podejmowany.

decznie podejmowany.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

Wracających do ostatnich wypadków na Ukrainie, ^{to} należy zaznaczyć, iż przed paru dniami ^{tam} wyjechał w tamte strony Skłański i Trocki, który zawsze i wszędzie tam się zjawia, ^{wynikają z samej samej} gdzie sytuacja jest poważną i groźną dla Sowietów. Zupełny brak wiadomości w prasie sowieckiej o ruchu powstańczym na Ukrainie świadczy również za tem, iż ruch ten przybiera większe rozmiary.

Konferencja Waszyngtońska i chęć zabrania przez so-
wietów głosu w międzynarodowej polityce.-

Aktualną dzisiaj dla Sowietów kwestją, która w następstwach swych może mieć kolosalne znaczenie, jest konferencja waszyngtońska. Na długo jeszcze przed jej zwołaniem zaczęły się w oficjalnej prasie sowieckiej pojawiać artykuły i komentarze, w których niejednokrotnie zaznaczano, iż konferencja ta w pierwszym rzędzie będzie dotyczyć Rosji, której Pomorze Dalekiego Wschodu i sprawa chińska są jednym z bardzo poważnych dla niej problemów politycznych. Z tych względów zależało o zależy nieskychanie ^{zależy bardzo} Sowietom na dopuszczeniu ich do udziału w konferencji, gdyż w niej zaangażowane są ich bezpośrednie interesy, a powtórne udział delegatów sowieckich w konferencji stanowiłby dla nich atut przy zabieraniu głosu w międzynarodowej polityce, a co za tem idzie ich politycznego uznania de facto.

⟨Z chwilą, kiedy Ameryka wysunęła swoje tezy i warunki, pod jakimi sowisty mogłyby być dopuszczone do tej konferencji, i kiedy one po tym fakcie przekonały się, iż sprawę ich obchodzącą będą załatwiali obcy ludzie, nie ograniczając się na nocie protestu, ^{nie dowiedzieli} poszedł na ustępstwa i przyznały ^{mu} powojenne długi carskiej Rosji. Dalszym etapem tej siłą rzeczy oportunistycznej polityki sowietów jest odpowiedź Cziczeryna na notę lorda Curzona, w której między innymi jest zaznaczone, iż sowisty skłonne są do traktowania w kwestji zobowiązań Rosji carskiej, zaciągniętych w czasie wojny wobec zagranicy, o ile będą miały możliwość zabierania

*Disc
zainteresowa
Wroclaw
Konf. Wan*

PILSUDSKI
INSTITUTE
New York

100
100

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

głosu na wszechświatowym forum. Tego samego objawem jest protest Cziczierina, wysłany do tych państw, które brały udział w konferencji genewskiej, a która między innymi rozstrzygała losy wysp alandzkich.-

Aktualny udział sowietów w polityce Blizkiego Wschodu pozostaje nadal na stopie wielkiego zainteresowania i czynnego udziału. Podkreślił to wyraźnie Cziczierin wobec wszystkich dyplomatycznych przedstawicieli w Moskwie na bankiecie w cześć październikowej rewolucji, specjalnie honorując przedstawicieli Bersji i Mongolji. Stosunek do Kemalistów jest nadal bardzo przyjazny, o czym świadczy umowa Karska oraz realna pomoc sowietów przez czynny udział dwóch dywizji sowieckich pod dowództwem Frunzego w ofensywie Kemalistów. Również na szeroka skalę zdaje się być utrzymywana akcja szerzenia propagandy w Indjach główne centrum i punkt oparcia tej akcji, misja Raskolnikowa. W Kabuli przybiera coraz poważniejszy charakter. Utrzymuje ona stałą łączność z Indjami przez swoich agentów oraz przyjmuje przybywające z Indji delegacje. Misja Raskolnikowa jest równocześnie etapem pośrednim dla przesyłania broni z Rosji sowieckiej do Indji; broń dostarczana bywa z Rosji do Bucharj i następnie transportowana rzeką Amur-Darj do granicy Afganistanu. Stwierdzono, że armja afganistańska posiada około 200 tysięcy żołnierzy znacznie lepiej wyekwipowanych niż czerwona armja i uzbrojonych w trzechlinjowe karabiny amerykańskie. Z pewnego źródła również otrzymane są wiadomości o przebywaniu w Afganistanie niemieckich i częściowo austrijackich / b. jeńców / oficerów w charakterze instruktorów .-

Polski Zjazd Komunistyczny.

Naznaczony pod koniec października b.r. zjazd polskich komunistów w Moskwie został na dzień 18 listopada, a to ze względu na opóźnienie w przybyciu delegatów. Za to w pierwotnym terminie miało miejsce zebranie przygotowawcze, które wyłoniło kilka zasadniczych punktów, mających być między innymi tematem rozstrząsań zjazdu 18 listopada.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Punktami tymi były:

- 1/Warunki agitacji komunistycznej idei wśród inteligencji
- 2/Srodki i sposoby walki z Kościołem wśród ludu rolniczego, oraz
- 3/Sposoby jak najszerszej agitacji i organizacji zawodowej wśród drobnych rolników, z obowiązkiem wstępowania komunistów we wszystkie legalne, chrześcijańskie, demokratyczne i narodowe organizacje, w celu ich rozkładu:

Na zjeździe tym oczekiwani są ^{Mają przybyć} przedstawiciele Polskiej partji komunistycznej ze wszystkich dzielnic Polski i z zagranicy, i tak na zjazd ten mają delegować: 1/ Warszawa 2 delegatów 2/ Łódź 2-3/ Częstochowa 2, 4/ Radomskie zakłady metalurgiczne 1, 5/ Lwów 2, 6/ Kraków 1, 7/ Gdańsk 1, 8/ Westfalja 1, 9/ Ameryka 3.- Dotychczas przybyli ze Lwowa przez Szwecję 1/ Liebermann i 2/ Skoczek.

Na zjeździe 18 listopada ma być wybranych 36 komunistów, którym będzie polecone wszczęcie jak najenergiczniejszej propagandy komunistycznej w Polsce.-

W miarę otrzymania dalszych szczegółów o przebiegu zjazdu będą niezwłocznie raportować do Sztabu. 2

Ewentualność zbrojnej interwencji zagranicy:-

Szeroko zagranicą rozwinięta agitacja komunistyczna liczy się z reakcją zagranicy i jej ostatecznymi rezultatami t.j. zbrojną interwencją w stosunku do Rosji. To mniemanie rządu sowieckiego w jednej ze swych mów zaznaczył sam Trocki.-

Mimo ustawicznej pracy nad wyszkoleniem i udoskonaleniem swej armji, sowiecy w żadnym jednak wypadku nie będą mogli pójść w zawody z armją naszą. Nimby się miało odbyć jakiejkolwiek spotkanie na froncie, sowiecy akcję przygotowawczą, zrozumianą w sensie szeroko rozwiniętej akcji agitacyjnej na naszych tyłach, będą uważały za pierwszorzędną. To jest ich znana taktyka, stosowana do wszystkich przeciwników R.S.F.S.R.

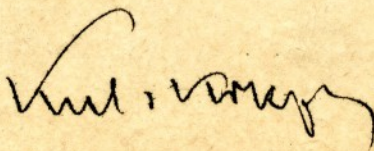
Różne.

Jeden z komunistów polskich, który pracuje z nami w kontakcie ^{z M. Płociną} bawił przed kilkoma dniami u Stieklowa i był przez niego ~~poproszo-~~ny o napisanie artykułu, wskazującego na konieczność nawiązania stosunków handlowych z Polską. Artykuł ten ma w tych dniach pojawić się w "Izwestjach". Ten sam Polak, będąc w Cziczereba, wyniósł z rozmowy z nim przekonanie, iż Rosja sowiecka za wszelką cenę stara się nawiązać zależność handlową z Polską. W tym celu sowiety z jednej strony noszą się z zamiarem rozpowszechnienia tej myśli u nas w kraju, a z drugiej natomiast dążą do tego, by inicjatywa w tym kierunku wyszła od samych Polaków.

- B. W kwestji zamówienia 100 aeroplanów w Odessie nie udało się dotychczas zdobyć żadnych danych, natomiast w poszukiwaniu i zdobyciu tych wiadomości natknięto się na proponowany w budżecie wojewskowym projekt zakupu aeroplanów w Niemczech i Anglii na sumę 7 milionów rubli złotem. Projekt ten dotychczas nie został zatwierdzony przez Rewojem sowiecki!-
- C. Pograniczne oddziały wojsk "WECZEKA" mają być w tych dniach nastąpione przez dywizje polowe. Sprawdzenie tej wiadomości w toku.
- D. Co dotyczy rozformowania Sztabu frontu zachodniego w Smoleńsku, to wiadomości podane o tem są trochę nieścisłe; w każdym razie, o ile to będzie miało miejsce, postaram się niezwłocznie zakomunikować.

JStankiewicz Komandor por./-/
w.z. Attaché Wojskowy przy
Poselstwie Polskiem w Moskwie.

Za zgodność od pisu:

PILESUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York